

Een Bevriende Relatie van Abel Eppo van Bolhuis

Rottumeroog, Korenzand, Heffezand en de Busse waren in de middeleeuwen de vier eilanden ten noorden van de Groninger kust. Storm en getij vaagden de eilanden weg, alleen Rottum bleef over. Rottum wisselde diverse keren van eigenaar. In de middeleeuwen was het eiland in handen van het klooster Rottum, waarvan het eiland de naamgeving ontving en het Oldenklooster. Jammer is het dat de archieven van deze instellingen verbrand of geplunderd werden waardoor ons niets van de eilandgeschiedenis in die tijd bekend is. Na de Reductie van Groningen in 1594 annexeerden de Staten van Stad en Lande dit kloostergoed dat eerst verpacht en tenslotte in 1659 verkocht werd aan de heren Rengers en Lewe. Veel aanzienlijke Grongers waren voor langere of kortere tijd eigenaar van Rottum. De erfgenamen van Amelia Clant verkochten Rottum met huis, schip en paarden, wagens voor 1550 carolusguldens aan Louis Trip van Warffumborg en redger Michiel van Bolhuis te Warffum. De zoon van laatstgenoemde, Abel Eppo van Bolhuis, verkocht vervolgens op 23 december 1706, als eigenaar van een gedeelte en voorts als lasthebber van de weduwe Christina Trip, het eiland voor 3000 carolusguldens aan Donough Macarthy, earl of Clancarty. Met Rottumeroog werd aan hem verkocht een deel van het eiland Busch met het Corn-en Symenszand. Toen er moeilijkheden over de betaling ontstonden deden A. E. van Bolhuis en zijn broer hun aandeel over aan Christina Trip. In een verkoopakte verklaarde de weduwe dat de verkoop tot stand gekomen was en dat zij de koopprijs had ontvangen.

Voor zijn vestiging in het Noorden had de graaf al veel avonturen achter de rug. Maccarthy Donough kwam in 1668 in Cork ter wereld en reeds op achtjarige leeftijd viel door het overlijden van zijn vader hem de graventitel ten deel. Zijn moeder voedde hem tot groot ongenoegen van de overige familieleden zeer Protestants op. Onder een voorwendsel werd het neefje naar Londen gelokt en daar huwde de familie op vijftienjarige leeftijd, overigens zonder voorkennis aan de moeder, Donough uit aan de elfjarige Elisabeth Spencer, dochter van de graaf van Sunderland.

Na deze plechtigheid reisde het graafje naar zijn goederen in Ierland. Op aanraden van zijn oom Justinus en bloedverwanten van vaderszijde nam hij het Katholieke geloof aan. Deze bekering bleef niet zonder gevolgen. Bij de troonsbestijging van Jacobus II kreeg Clancarty een commando bij de ruitrij. Hij nam aan verschillende operaties in Ierland deel. In 1690 gevangen genomen werden zijn bezittingen verbeurd verklaard. Na een opsluiting van 4 jaren wist hij te ontsnappen naar het vasteland. Tot de vrede van Rijswijk commandeerde hij een troep uitgeweken Ierse horse-guards.

Na de vrede van Rijswijk hoopte Clancarty door de invloed van familie van zijn vrouw zich te verzoenen met de bestaande regering. Schoonvader en zwager wens-ten echter geen omgang met de Jacobiet. Clancarty wist echter bij zijn vrouw in het ouderlijk huis binnen te dringen waar hij enige tijd in haar appartementen verbleef. Verraden door een kamenier werd Clancarty op nieuwjaarsnacht 1797, 1798 in de Tower gezet. Zijn vrouw vroeg toestemming met hem de cel te delen. Op voorspraak van Lady Russell, een gunsteling van Willem III, werd Clancarty pardon verleend. Met toekenning van een jaargeld van £300 vertrok het grafelijk paar uit Engeland.

Graaf Clancarty vestigde zich eerst in het uiterste noord-oosten van Friesland nabij het voormalige Oudwoudmerzijl. Andere verblijfplaatsen waren te Ottensen (in Holstein), waar hij slechts 1 jaar verbleef. Daarna kocht hij een huis aan het strand der Elbe bij Wittenberg. Vanuit dit huis schreef een brief aan redger A.E. van Bolhuis betreffende de afdoening van de koopprijs van het eiland Rottum.

In 1715 vestigde het Engelse bestuur de aandacht van de Staten van Stad en Lande d.m.v. de Staten Generaal op het eiland Rottum om te voorkomen dat van hieruit eventueel de Pretendent zou kunnen vertrekken. Vooral de aanwezigheid van Clancarty, die ijverige Jacobiet, maakte zo'n vermoeden groot. De gedeputeerde staten gelastten een ernstig onderzoek van het eiland Rottum en Clancarty. Bij dit onderzoek kwam niets ten nadele van Clancarty tevoorschijn. Clancarty bewoonde het eiland tot 1731, waarna hij het aan een Dokkums koopman verkocht.

Dankzij de nalatenschap van mejuffrouw T. Arkema kwam het Rijksarchief in het bezit van de correspondentie tussen Clancarty en zijn raadsheer Abel Eppo van Bolhuis.

De correspondentie bestaat uit een veertig, kleine brieven vooral door de graaf geschreven met zeer verschillende dagtekeningen zoals Zoutkamp, Delfzijl, Ulrum enz. Het taalgebruik van de graaf was een dooreenmengeling van termen uit verschillende talen.

De brieven handelden vooral over verschillende, onbeduidende belasting-procesjes van achterstallig loon. Verder handelen veel brieven over een schipper Jacob Evers en diens vrouw. Evers deed een poging tot doodslag op de graaf. De verhouding tussen van Bolhuis en Clancarty is goed, hetgeen blijkt uit de geschenken van Clancarty aan de familie van Bolhuis. Uit de brieven van van Bolhuis blijkt dat na 1715 Clancarty Engeland weer vrijelijk mocht bezoeken.

Vooral van de strandroef trok Clancarty zijn inkomsten. Al zijn woningen lagen op gunstige plaatsen van waaruit hij de mondingen der rivieren of andere wateren kon beheersen. De baten van dit bedrijf waren mede hierdoor niet onaanzienlijk. Na de verkoop van Rottum in 1731 vestigde de graaf zich op de Praalshof niet ver van Altona. Hier stierf hij 19 september 1734. H.J.C. vH-R.